

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zespół Szkół
Ogólnokształcących
w Suchej Beskidzkiej

Program działalności szkolnego koła zainteresowań z matematyki

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Autorzy:
Bernard Sozański
mgr Elżbieta Kwak

ISBN 978-83-7667-058-4

1. Analiza statystyczna wyników egzaminu gimnazjalnego

SŁOWNICZEK UŻYTYCH NARZĘDZI:

Dla syntetycznego ujęcia wyników prowadzonych badań wykorzystano podstawowe miary statystyki opisowej:

- a) **średnia arytmetyczna** – wskazuje średnią wartość,
- b) **odchylenie standardowe** – obrazuje przeciętną różnicę między obserwacjami a ich średnią,
- c) **współczynnik zmienności** – opisuje przeciętną procentową różnicę między obserwacjami a ich średnią, wyrażona względem tej średniej,
- d) **kwartył I** – oznacza, że 25% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- e) **kwartył II** (inaczej **mediana** – wartość środkowa) oznacza, że 50% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- f) **kwartył III** – oznacza, że 75% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- g) **kurtoza** (właśc.. **współczynnik ekscesu**) – względna miara koncentracji i spłaszczenia rozkładu, określa rozmieszczenie i koncentrację wartości w pobliżu średniej (gdy wartość kurtozy jest równa 0 rozkład ma kształt normalny, gdy jest większa od 0 rozkład jest bardziej wysmukły niż normalny (większe skupienie wartości wokół średniej), natomiast wartość mniejsza od 0 rozkład jest mniej wysmukły niż normalny (większe spłaszczenie rozkładu)),
- h) **skośność** (**współczynnik skośności**) – miara asymetrii rozkładu (równa 0 dla rozkładu symetrycznego, dodatnia - gdy wykres rozkładu ma długi ogon z prawej strony, ujemna - gdy wykres rozkładu ma długi ogon z lewej strony)

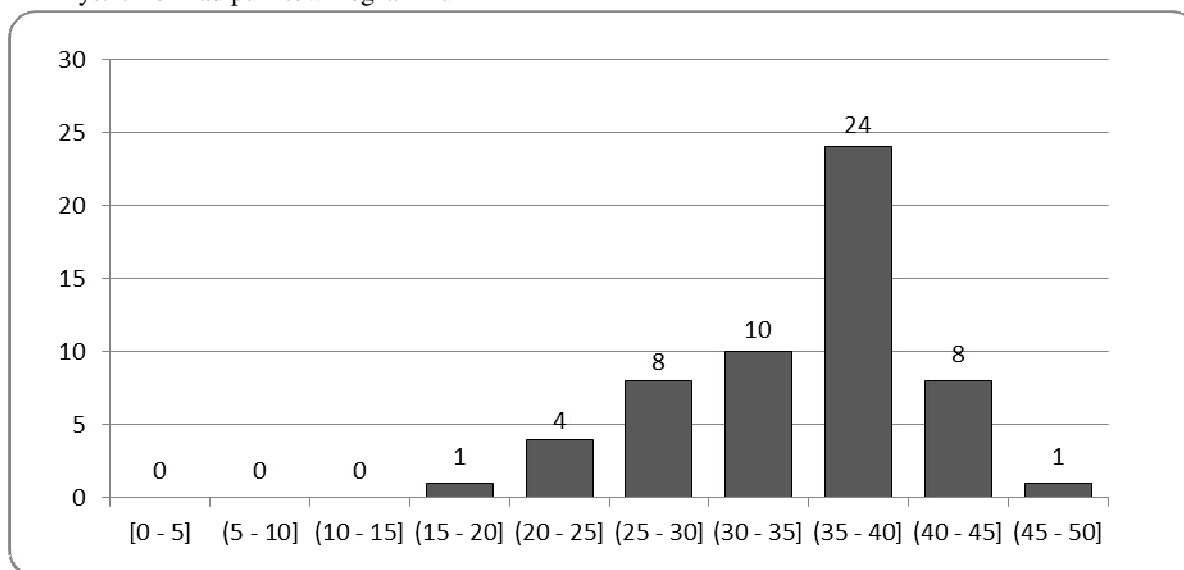
W celu zbadania zgodności badanego rozkładu z rozkładem normalnym wykorzystano **test Kołmogorowa – Smirnowa**, natomiast dla zweryfikowania hipotezy czy dwie niezależne próbki pochodzą z tej samej populacji (mają podobne rozkłady) wykorzystano **test t dla prób niezależnych** (w przypadku zgodności rozkładu wyników grupy z rozkładem normalnym) lub test **Manna – Whitneya** (w przypadku braku zgodności z rozkładem normalnym). Test t dla prób niezależnych został dodatkowo poprzedzony **testem Levene'a równości wariancji grupowych**. W każdym przypadku podano wartość **p**, czyli prawdopodobieństwo testowe; jeśli jest mniejsze od zadanego poziomu istotności α (wynoszące w prowadzonych analizach 0,05), hipotezę H_0 należy odrzucić.

Natomiast dla zbadania kierunku i siły zależności pomiędzy oceną z matematyki a wynikami egzaminu z części matematyczno – przyrodniczej wykorzystano **współczynnik korelacji rang Spearmana**, który wyraża siłę korelacji dwóch cech mierzonych na skali porządkowej.

Analizie poddano wyniki egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno – przyrodniczej w roku szkolnym 2009/2010 oraz oceny końcowe z matematyki 56-ciu uczniów klas pierwszych ZSO w Suchej Beskidzkiej, którzy złożyli aplikację do zajęć rozszerzających w projekcie „Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne”. Grupa składała się z 28 dziewcząt i 28 chłopców.

Wynik egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno – przyrodniczej podawany był w punktach od 0 do 50. Rozkład tych wyników w badanej grupie zaprezentowano na rysunku 1.

Rys.1. Rozkład punktów z egzaminu

Źródło: opracowanie własne

Z informacji przedstawionych na rysunku 1 wynika, że w badanej grupie najczęściej występowały wyniki z przedziału 35-40 pkt. Do tego przedziału należą także średnia (35,30 pkt) oraz mediana (36,5 pkt), co oznacza że połowa badanych uczniów miała wynik egzaminu nie wyższy niż ten wynik.

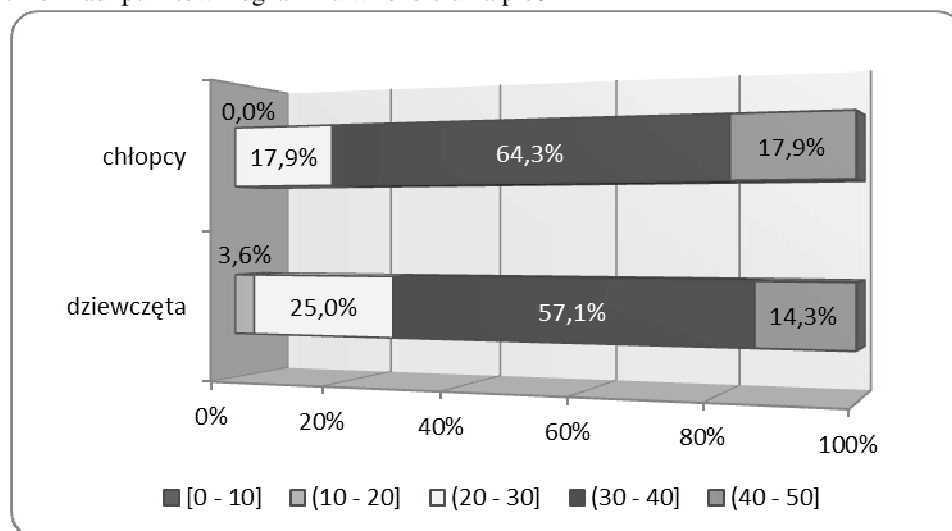
W porównaniu ze średnią z województwa podkarpackiego ¹ wynoszącą 23,82 pkt średni wynik tej grupy jest dużo wyższy.

Czwarta część badanych uczniów miała wynik nie wyższy niż 32,5 (kwartył I), zaś 75% miała wynik nie wyższy niż 40 pkt (kwartył 3). Próbę charakteryzowała dość duża zmienność – przeciętne odchylenie od średniej, mierzone odchyleniem standardowym, wynosiło około 6,09 pkt., co stanowi 17,24% średniej. Dodatni wynik kurtozy (0,48) świadczy o tym, iż rozkład wyników jest mniej wysmukły (bardziej spłaszczony) niż rozkład normalny. Skośność ujemna (-0,66) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości niższych.

¹ Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego w 2010 roku [tab.59], OKE w Krakowie, Kraków, maj 2010 [w:] http://www.oke.krakow.pl/inf/filedata/files/Sprawozdanie%20z%20egzaminu%20gimnazjalnego%20w%202010%20roku_1.pdf

Rozkład wyników egzaminu wydaje się być nieco inny u dziewcząt i u chłopców (rysunek 2). Wprawdzie u obu płci dominują wyniki wysokie (30-40 pkt], jednak u chłopców ich udział jest nieco większy. Mają oni także więcej wyników powyżej 40 pkt, oraz ani jednego wyniku poniżej 10 pkt.

Rys.2. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Źródło: opracowanie własne

Odmiennosc rozkładów potwierdzają również podstawowe statystyki (tab.1). Zarówno średnia, jak i mediana wyników były wyższe u chłopców, przy równoczesnej mniejszej zmienności.

Tab.1. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Wynik z egzaminu Płeć	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczeta	34,46	36	6,75	19,59%
chłopcy	36,14	37	5,33	14,75%

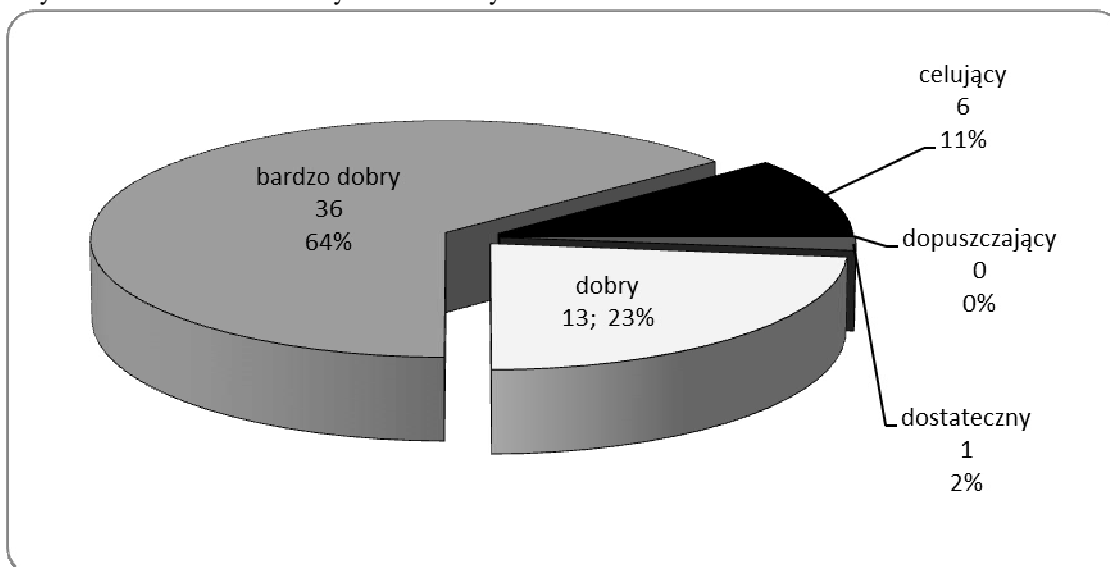
Źródło: opracowanie własne

Aby sprawdzić podobieństwo rozkładów dla obu płci, zastosowano test t dla prób niezależnych. Można go było zastosować, gdyż rozkład był zgodny z rozkładem normalnym, co wykazano testem Kołmogorowa – Smirnowa ($Z = 1,01, p=0,26, p \geq \alpha$)². Wstępnie sprawdzono równosc wariancji grupowych testem Levene'a, który dał wynik pozytywny ($F=1,59; p=0,21, p \geq \alpha$). Następnie zastosowany test t dla prób niezależnych ($t = -1,03, p=0,31, p \geq \alpha$) wykazał, iż nie ma istotnej różnicy między średnimi wynikami z egzaminu chłopców i dziewcząt.

² W badaniach przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$.

Uczniowie należący do badanej grupy najczęściej kończyli gimnazjum z oceną z matematyki bardzo dobrą (36 osób, 64,29%), co widać na rysunku 3.

Rys.3. Rozkład ocen końcowych z matematyki

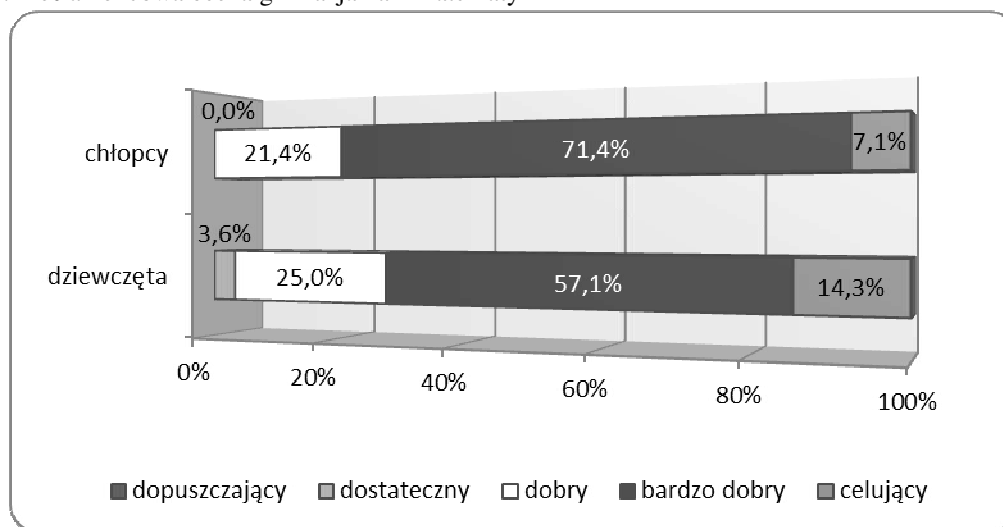

Źródło: opracowanie własne

W badanej grupie średnia ocen wyniosła 4,48, zaś wartość środkowa (mediana) 5. Z uwagi na małą liczbę wariantów cenniejszą informację niż kwartyły podaje nam średnia i odchylenie, które tu wyniosło ok. 0,63 stopnia. Oznacza to, że oceny końcowe uczniów różniły się od średniej 4,48 przeciętnie o 0,63 stopnia, co stanowi 12,94% średniej. Dodatni wynik kurtozy (0,63) świadczy o tym, iż rozkład wyników jest bardziej wysmukły (mniej spłaszczony) niż rozkład normalny. Niewielka na tle wyników skośność ujemna (-0,34) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości niższych.

Rozkład ocen końcowych z matematyki wydaje się być nieco inny u dziewcząt i u chłopców (rys. 4). Wprawdzie u obu płci dominowały oceny bardzo dobre, ale wśród chłopców ich udział był większy. Z kolei dziewczęta miały wyższy udział ocen celujących., ale i dostatecznych.

Rys.4. Płeć a końcowa ocena gimnazjalna z matematyki

Źródło: opracowanie własne

O odmienności rozkładów nie rozstrzygają podstawowe statystyki (tab.1). Średnia i mediana są zbliżone, przy większej zmienności u dziewcząt.

Tab.2. Rozkład ocen końcowych z matematyki w rozbiciu na płeć

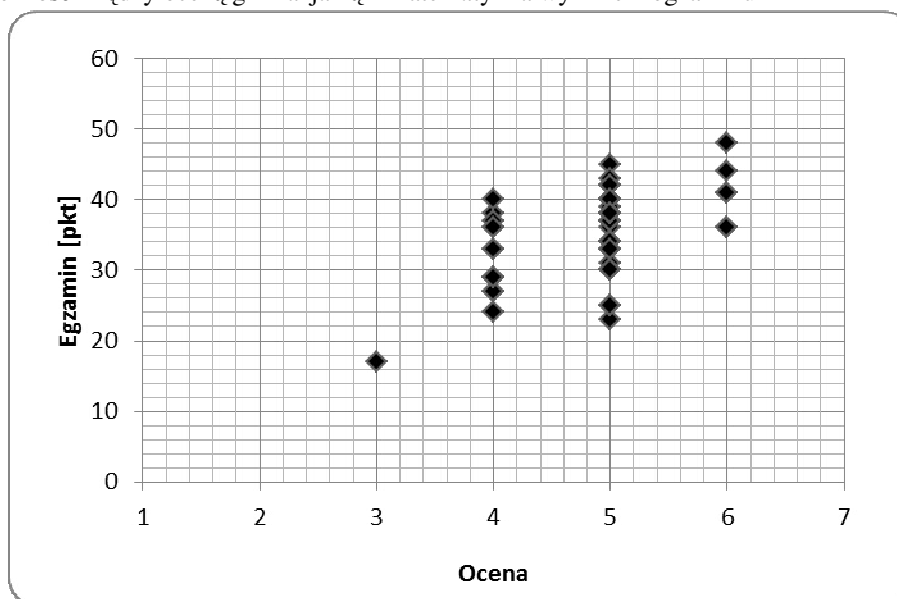
Płeć \ Ocena końcowa	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczęta	4,82	5	0,72	14,99%
chłopcy	4,86	5	0,52	10,80%

Źródło: opracowanie własne

Podobieństwo rozkładów sprawdzono ostatecznie testem U Manna – Whitneya, z uwagi na skalę porządkową. Uzyskany wynik ($U = 385,00$; $p=0,89$, $p \geq \alpha$) pozwolił na przyjęcie tezy, iż gimnazjalne oceny końcowe z matematyki dziewcząt i chłopców są podobne.

Zależność między wynikiem z egzaminu a oceną końcową z gimnazjum najlepiej oceniać interpretując wykres rozrzutu (rys.5).

Rys.5. Zależność między oceną gimnazjalną z matematyki a wynikiem egzaminu

Źródło: opracowanie własne

Wskazuje on na widoczną, umiarkowaną zależność dodatnią między oceną końcową z gimnazjum a wynikiem z egzaminu gimnazjalnego. Dodatni znak oznacza że „dobrzy” uczniowie, mający wyższe oceny końcowe z gimnazjum, z reguły uzyskiwali dobry wynik z egzaminu. Interpretację tą potwierdza współczynnik korelacji Spearmana (0,48).

2. Zasady realizacji zajęć

2.1. Cele realizacji zajęć

Głównym celem realizacji zajęć w ramach *Koła rozszerzających* jest podniesienie kompetencji matematycznych uczniów rozpoczynających naukę w klasie pierwszej w roku szkolnym 2010/2011.

Cele szczegółowe:

- Sprawne posługiwanie się symboliką matematyczną i wykorzystywanie języka matematycznego w komunikowaniu się
- Zdobywanie umiejętności dowodzenia twierdzeń
- Nabycie umiejętności poprawnego analizowania, wnioskowania i uzasadniania
- Nabycie umiejętności zastosowania matematyki do analizy zjawisk z życia codziennego i rozwiązywania problemów praktycznych
- Rozwijanie umiejętności czytania tekstu ze zrozumieniem

2.2. Założenia programowe

2.2.1. Organizacja zajęć

2.2.2. Omówienie niezbędnych pomocy naukowych

2.2.3. Procedury osiągnięcia celów

- **Prezentacja materiału przez nauczyciela prowadzącego (wykład)**
- **Wykonywanie ćwiczeń i rozwiązywanie zadań – wskazane jest, aby wśród zadań typowych pojawiły się mające nietypową treść lub zaskakujące rozwiązanie. Pobudzimy w ten sposób ciekawość i aktywność umysłową uczniów.**
- **Praca w grupach – wszyscy uczestniczą w rozwiązaniu problemu, uczniowie uczą się organizacji pracy, dzielą się rolami, dyskutują, komunikują się ze sobą, uczą się odpowiedzialności za całą grupę, poznają zasady partnerskiej współpracy, wymieniają doświadczenia.**
- **Praca z wykorzystaniem zbiorów zadań, encyklopedii, słowników, czasopism popularnonaukowych, Internetu – uczniowie przyzwyczajają się do zbierania informacji z różnych źródeł, analizowania ich i przetwarzania, a także uświadamiania sobie, jaką rolę pełni matematyka w otaczającej ich rzeczywistości.**
- **Samodzielne przygotowywanie przez uczniów referatów – metoda ta pozwala kształtować postawy poszukiwania i dociekliwości, daje szansę rozwoju i głębszego poznania matematyki, umożliwia uczniowi autoprezentację.**

2.3. Szczegółowe treści kształcenia

A. Liczby i ich zbiory

- a) zbiór, suma, iloczyn i różnica zbiorów – *realizacja zajęć w klasie I*
- b) podstawowe prawa rachunku zdań – *realizacja zajęć w klasie I*
- c) zbiór liczb rzeczywistych i jego podzbiory, liczby naturalne – *realizacja zajęć w klasie I*
- d) (liczby pierwsze), liczby całkowite, wymierne i niewymierne, rozwinięcie dziesiętne liczb rzeczywistej – *realizacja zajęć w klasie I*

- e) prawa dotyczące działań arytmetycznych na liczbach rzeczywistych – *realizacja zajęć w klasie I*
- f) definicja potęgi o wykładniku wymiernym oraz prawa działań na potęgach o wykładniku wymiernym – *realizacja zajęć w klasie I*
- g) definicja przedziału liczbowego na osi oraz definicja sumy, iloczynu i różnicy przedziałów – *realizacja zajęć w klasie I*
- h) definicja wartości bezwzględnej – *realizacja zajęć w klasie I*
- i) zasada indukcji matematycznej – *realizacja zajęć w klasie I*
- j) metody rozwiązywania i interpretację geometryczną równań i nierówności z wartością bezwzględną – *realizacja zajęć w klasie I*
- k) prawa działań na potęgach o wykładniku rzeczywistym – *realizacja zajęć w klasie I*
- l) trójkąt Pascala – *realizacja zajęć w klasie I*

B. Funkcje i ich własności

- a) definicja funkcji – *realizacja zajęć w klasie I*
- b) przegląd wybranych własności funkcji – *realizacja zajęć w klasie I*
- c) definicja i własności funkcji liniowej – *realizacja zajęć w klasie I*
- d) definicja i własności funkcji kwadratowej, jej wykres i miejsca zerowe – *realizacja zajęć w klasie II*
- e) wzory Viéte’a – *realizacja zajęć w klasie II*
- f) sposoby rozwiązywania równań i nierówności kwadratowych z parametrem – *realizacja zajęć w klasie II*
- g) definicja wielomianu i prawa dotyczące działań na wielomianach – *realizacja zajęć w klasie II*
- h) dodawanie, odejmowanie, mnożenie wielomianów – *realizacja zajęć w klasie II*
- i) dzielenie wielomianów – *realizacja zajęć w klasie II*
- j) sposoby rozkładu wielomianu na czynniki – *realizacja zajęć w klasie II*
- k) twierdzenie o reszcie i twierdzenie Bézouta – *realizacja zajęć w klasie II*
- l) definicja funkcji homograficznej i jej własności – *realizacja zajęć w klasie II*
- m) zasady wykonywania działań na wyrażeniach wymiernych – *realizacja zajęć w klasie II*,
- n) sposoby rozwiązywania równań wielomianowych oraz równań i nierówności z funkcją homograficzną – *realizacja zajęć w klasie II*
- o) definicja funkcji wymiernej oraz metody rozwiązywania równań i nierówności wymiernych – *realizacja zajęć w klasie II*

- p) dwumian Newtona – realizacja zajęć w klasie I
- q) definicje funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym – realizacja zajęć w klasie I
- r) pojęcie miary łukowej kąta oraz definicje, własności i wykresy funkcji trygonometrycznych dowolnego kąta – realizacja zajęć w klasie I
- s) tożsamości trygonometryczne – realizacja zajęć w klasie I
- t) wzory redukcyjne – realizacja zajęć w klasie I
- u) sposoby rozwiązywania równań i nierówności trygonometrycznych – realizacja zajęć w klasie I,III
- v) funkcja wykładnicza – realizacja zajęć w klasie III
- w) pojęcie logarytmu, działania na logarytmach – realizacja zajęć w klasie III
- x) równania i nierówności wykładnicze – realizacja zajęć w klasie III
- y) równania i nierówności logarytmiczne – realizacja zajęć w klasie III.
- z) funkcje trygonometryczne sumy, różnicy kątów, sumy i różnice funkcji trygonometrycznych – realizacja zajęć w klasie III.
- aa) przekształcenia wykresów funkcji – realizacja zajęć w klasie I, II, III
- bb) wykresy funkcji $y = |f(x)|$, $y = f(|x|)$

C. Ciągi liczbowe

- a) definicja ciągu liczbowego – realizacja zajęć w klasie II
- b) definicje ciągu arytmetycznego i geometrycznego, wzór na n -ty wyraz, wzór na sumę n początkowych wyrazów ciągu arytmetycznego i geometrycznego – realizacja zajęć w klasie II
- c) procent prosty i procent składany – realizacja zajęć w klasie II
- d) oprocentowanie lokat i kredytów – realizacja zajęć w klasie II
- e) przykłady ciągów zdefiniowanych rekurencyjnie – realizacja zajęć w klasie II
- f) definicja granicy ciągu liczbowego oraz sposoby obliczania granic ciągów zbieżnych – realizacja zajęć w klasie III
- g) pojęcie sumy szeregu geometrycznego – realizacja zajęć w klasie I, II, III.
- h) ciągi monotoniczne – realizacja zajęć w klasie II
- i) ciągi rozbieżne do nieskończoności – realizacja zajęć w klasie III

D. Planimetria

- a) własności czworokątów wypukłych – *realizacja zajęć w klasie II*
- b) twierdzenie o okręgu wpisanym w czworokąt i okręgu opisanym na czworokącie – *realizacja zajęć w klasie II*
- c) związki miarowe w figurach płaskich z zastosowaniem trygonometrii – *realizacja zajęć w klasie II*
- d) pojęcie osi symetrii i środka symetrii figury – *realizacja zajęć w klasie II*
- e) twierdzenie Talesa – *realizacja zajęć w klasie II*
- f) cechy podobieństwa trójkątów – *realizacja zajęć w klasie III*
- g) twierdzenie sinusów i cosinusów – *realizacja zajęć w klasie II*
- h) pojęcia: symetria osiowa, przesunięcie, obrót, symetria środkowa oraz własności tych przekształceń – *realizacja zajęć w klasie I*
- i) definicja wektora, sumy wektorów i iloczynu wektora przez liczbę – *realizacja zajęć w klasie I*
- j) działania na wektorach – *realizacja zajęć w klasie I*
- k) definicja i własności jednokładności – *realizacja zajęć w klasie III.*
- l) pola figur płaskich – *realizacja zajęć w klasie II, III.*

E. Stereometria

- a) graniastosłupy, ostrosłupy, walce, stożki i kule – *realizacja zajęć w klasie III*
- b) pojęcie kąta nachylenia prostej do płaszczyzny i kąta dwuściennego – *realizacja zajęć w klasie III*
- c) związki miarowe w bryłach z zastosowaniem trygonometrii – *realizacja zajęć w klasie III*
- d) przekroje płaskie graniastosłupów i ostrosłupów – *realizacja zajęć w klasie III*
- e) pola i objętości brył – *realizacja zajęć w klasie III*
- f) pojęcie wielościanu foremego – *realizacja zajęć w klasie III*
- g) zastosowanie elementów analizy matematycznej i trygonometrii do obliczania pól i objętości brył – *realizacja zajęć w klasie III.*

F. Rachunek prawdopodobieństwa

- a) doświadczenie losowe, zdarzenie elementarne, zbiór zdarzeń elementarnych, zdarzenie – *realizacja zajęć w klasie III.*
- b) prawdopodobieństwo klasyczne – *realizacja zajęć w klasie III.*

- c) elementy kombinatoryki (permutacje, wariacje z powtórzeniami i bez powtórzeń, kombinacje) – *realizacja zajęć w klasie III.*
- d) aksjomatyczna definicja prawdopodobieństwa, własności prawdopodobieństwa – *realizacja zajęć w klasie III.*
- e) niezależność zdarzeń – *realizacja zajęć w klasie III.*
- f) schemat Bernoulliego – *realizacja zajęć w klasie III.*
- g) prawdopodobieństwo warunkowe i całkowite – *realizacja zajęć w klasie III.*
- h) własności prawdopodobieństwa – *realizacja zajęć w klasie III.*

G. Elementy statystyki opisowej

- a) metody prezentacji danych statystycznych – *realizacja zajęć w klasie III*
- b) analiza struktury – *realizacja zajęć w klasie III*
- c) klasyczne i pozycyjne miary położenia – *realizacja zajęć w klasie III*
- d) klasyczne miary rozproszenia – *realizacja zajęć w klasie III*
- e) analiza korelacji – *realizacja zajęć w klasie III*

H. Elementy analizy matematycznej

- a) granica funkcji i jej obliczanie (granica funkcji w punkcie (definicja Heinego i Cauchy'ego, granice jednostronne, granica niewłaściwa funkcji) – *realizacja zajęć w klasie III*
- b) ciągłość funkcji, własności funkcji ciągłych i rodzaje nieciągłości funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*
- c) Definicja pochodnej funkcji w punkcie i w zbiorze – *realizacja zajęć w klasie III*
- d) Interpretacja geometryczna i fizyczna pochodnej – *realizacja zajęć w klasie III*
- e) Obliczanie pochodnych funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*
- f) Monotoniczność funkcji a znak pochodnej – *realizacja zajęć w klasie III*
- g) Ekstrema funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*
- h) Wypukłość i wklęsłość funkcji i jej punkty przegięcia — *realizacja zajęć w klasie III*
- i) Badanie przebiegu zmienności funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*
- j) Zadania optymalizacyjne – *realizacja zajęć w klasie III*
- k) Zastosowanie pochodnej do rozwiązywania problemów praktycznych – *realizacja zajęć w klasie III.*

I. Geometria analityczna

- a) rodzaje równań prostej – *realizacja zajęć w klasie I*
- b) proste równoległe i prostopadłe – *realizacja zajęć w klasie I*
- c) odległość punktu od prostej - *realizacja zajęć w klasie I*
- d) pole trójkąta - *realizacja zajęć w klasie II*
- e) okrąg i koło w układzie współrzędnych - *realizacja zajęć w klasie II*
- f) prosta i okrąg, styczna do okręgu - *realizacja zajęć w klasie II*
- g) wzajemne położenie dwóch okręgów - *realizacja zajęć w klasie II*
- h) krzywe stopnia II (parabola, hiperbola, elipsa) - *realizacja zajęć w klasie III*

3. Zalecane metody pracy:

- Gry dydaktyczne
- Metody aktywizujące
- Ćwiczenia przedmiotowe
- Metoda problemowa
- Nauczanie programowane

Gry dydaktyczne są pewną formą zabawy podlegającej dokładnie sprecyzowanym regułom. Wyróżniamy gry: symulacyjne, decyzyjne i psychologiczne. Gry symulacyjne polegają na odtwarzaniu bardziej złożonych sytuacji problemowych. Są to najczęściej różnego rodzaju gry strategiczne. Uczą, że podjęcie określonych działań wpływa na zmianę tej rzeczywistości. Gry decyzyjne służą wyrabianiu u uczniów umiejętności wszechstronnego analizowania problemów składających się na pewną określoną sytuację, podejmowania na tej podstawie odpowiednich decyzji oraz wskazywania przewidywanych następstw poczynań zgodnych z tymi decyzjami.

Metody aktywizujące to grupa metod, które uznać należy za najskuteczniejsze. Dzięki nim uczenie się ma charakter niekonwencjonalny, ciekawy i zajmujący. Zajęcia motywują ucznia do działania, twórczego myślenia i kreatywności. Dzięki nim uczeń ma wpływ na to, co na lekcji będzie się działo, jest jej współtwórcą, (tworzy się poczucie współodpowiedzialności). Metody te uczą przez działanie, tworzenie, współpracę i przeżywanie. Sednem metod aktywizujących może być powiedzenie Konfucjusza: „ Powiedz,

a zapomnę. Pokaż a zapamiętam. Pozwól wziąć udział a zrozumieć." Metody te wymagają zaangażowania nauczyciela i uczniów.

Ćwiczenia przedmiotowe polegają na wielokrotnym wykonywaniu pewnych czynności dla nabycia wprawy i uzyskania coraz wyższej sprawności w działaniach intelektualnych i praktycznych. W nauczaniu matematyki pełnią rolę szczególną. Podczas ćwiczeń laboratoryjnych uczniowie samodzielnie przeprowadzają eksperymenty. Eksperymenty te pozwalają na formułowanie pewnych uogólnień, zilustrowanie wcześniej poznanych praw, zasad i reguł (tradycyjna metoda laboratoryjna) oraz ułatwiają uczniom przewidywanie nieznanych im jeszcze zjawisk i procesów (problemowa metoda laboratoryjna).

Metoda problemowa polega na wytworzeniu sytuacji problemowej, formułowaniu problemów, określaniu pomysłów ich rozwiązania, weryfikacji pomysłów rozwiązania oraz na porządkowaniu i stosowaniu uzyskanych wyników w nowych zadaniach o charakterze praktycznym lub teoretycznym. Jej cechą charakterystyczną jest dominacja uczenia się nad nauczaniem. Wzbudza ona wiarę ucznia w siebie, utwierdza go w przekonaniu, że jest w stanie rozwiązywać coraz trudniejsze zadania.

Nauczanie programowane prowadzone być może z użyciem komputera lub podręcznika, zbioru zadań itp. Obecnie dostępnych jest wiele komputerowych programów dydaktycznych spełniających potrzebne warunki. Metody praktyczne ułatwiają uczniom bezpośrednie poznanie rzeczywistości oraz pozwalają na wykorzystanie posiadanej przez nich wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych. Do tej grupy zaliczyć można: pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, ćwiczenia laboratoryjne, metodę projektów itp. Pokaz polega na demonstrowaniu uczniom naturalnych przedmiotów lub ich modeli, zjawisk, wydarzeń lub procesów i objaśnianiu ich istotnych cech.

4. Ewaluacja

Ewaluacja w oświacie to ocena przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w odniesieniu do założonych celów, służąca doskonaleniu tych działań (*Rozporządzenie MENiS z 23 kwietnia 2004*).

Ewaluacja odbywać się będzie w formie obserwacji postępów uczniów. Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli dostrzec wpływ przekazywanych treści na postawy, wiedzę, umiejętności uczniów, a zarazem stanowi podstawę planowania dalszej pracy.

5. Literatura:

Podstawa programowa – Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 listopada 2003 Dz.U. 2003 r. 210 poz. 2041.

Standardy egzaminacyjne.

Informator o egzaminie maturalnym z matematyki – www.cke.edu.pl

Poradnik metodyczny dla nauczyciela.